

DET ADVARES MOT OVERANSTRENGELSE.

En plakat med denne ordlyd burde slås opp alle steder hvor det blir utført arbeid som tjener tyskernes interesse. Riktignok er det undertiden vanskelig å avgjøre hva som bidrar til å tjene vårt eget folk og hva som bare gagnar fienden. Men i de fleste tilfelle kan man etter en forholdsvis enkel vurdering finne ut hvem som har størst utbytte av dens daglige virke. En skal huske på at det ikke utelukkende var for å få ubåtbasen eller et utgangspunkt for farten "gene England" at tyskerne i 1940 besatte Norge. Og det er i all fall ikke disse hensyn som bevirker at tyskerne frumdeles fortrekker å beholde en 3.000 km lang utløper av sin Atlantvalla fremfor å gjennomføre en ny frontforløring. Vår eksport til Tyskland, både av krigsfornödenheter og av artikler til siviltt behov, er ingenlunde stoppet.

Mange vil kanskje si at det til syvende og sist alltid blir tyskerne som høster frukten. De har maktaidlene og de nøler ikke med å bruke dem; de sørger i et hvert tilfelle for å skaffe seg det de selv trenger, og bare hvis det blir noe til overs, kommer turen til oss. Derfor går det ikke ut over andre enn oss selv om vi søker å legge vanskeligheter i veien for tyskerne. Resonnementet vil kjennes igjen fra dagsavisene. Premissene er riktige, konklusjonen gal. Tyskerne tar alt det de kan bruke og de sjenerer seg heller ikke for å raske med seg det de ikke kan bruke. Men herav følger at det vi vil ha, må vi "stjele" fra oss selv. Og det følger videre at vi må sørge for at det tyskerne får, blir så uegnet som mulig.

Andre tenker ikke en gang så langt som til den nevnte Aftenpostiske tankeekke. De er vant til å gjøre sitt arbeid ordentlig og raskt, de setter sin ære i ikke å skulke unna, og selv ikke fire års okkupasjon har lært dem at målestokken i dag må være en annen. Størstepartan av de norske arbeidere er sikkert blitt klar over de endrede forhold, men det kan ikke nektes at den tenkeløse typen finnes og at disse folkene gjør meget skade på arbeidsplassene ved de press de i virkeligheten øver på sine kamerater. Den skade de volder ved sin malplaserte ivor og flid gjør seg først og fremst gjeldende der den daglige bedriftsledelse og arbeidsgiveren har samme innstilling. Ikke få industriledende og forretningsmenn - ofte store ettermiddagsjössinger - bærer et sterkt preg av den skole hvis motto er: Business as usual. At funksjonærer med slike sjefer ofte ikke våger "te ansvar" for nedsatt arbeidstempo, mindre ytelse, dårligere kvalitet er forståelig, men ikke forsvarlig. For det er i dag noe som krever av oss alle personlig ansvar og personlig mot.

De fleste industrier og enkeltbedrifter yter nå bare en brøkdel av hva de før kunne prestere. Forklaringen er mangelen på nødvendige reparasjoner, bruken av alskens erstatninger i stedet for fullgodt materiale og dessuten arbeidernes fysiske svekkelse som betinges av de slette ernæringsmessige forhold. Dette kan ingen bestrife, og forklaringen vil også rukke til når det blir tale om en kvalitets- og kvantitetsmessig nedgang i ditt eget arbeid. Men det forhindrer ikke at du selv på hundre forskjellige måter kan være behjelpelig med at det du er med å frembringe, blir minst mulig skicket for fiendens behov. En hver får ta sin oppfinnelsesrikdom til hjelp og vende seg til erfarne kamerater for å få gode råd. En hver må også prøve å avgjøre hvem som nyter godt av det håndens - eller ~~ansens~~ - arbeid en utfører. Oftere enn en skulle tro blir svaret: Fienden, men hvis du skulle finne ut: Nei, dette er det bare mine landsmenn som får gleden av, da skader det ikke å tenke seg om enda en gang. Det er mere skadelig å overanstrenge seg i denne tiden, skadelig på mange måter.

UKEDVERSIKT.

Det er endel mennesker som har den oppfatning at det "ikke har handt noe" i de siste ukene. Nå ble vi naturligvis nok så bortskjemt med militære resultater i den tiden da Frankrike og Belgia ble rullet opp, men av den grunn burde ikke folk miste en hver sans for proporsjoner. Det hender i virkeligheten atskillig. På østfronten har russerne så å si rensert hele Baltikum, revet opp to tyske armeer og dermed fjernet en hver trussel mot sin nordflanke før den avgjørende offensiv på midtavsnittet - i virkeligheten et militært resultat av første rang. Og på det sørlige avsnitt har operasjonene mot Ungarn brakt dette land til randen av kapitulasjon, samtidig som truslen mot Tysklands sørgrense stadig vokser og legger beslag på større og større tropestyrker, mens operasjonene ved Beograd og Misj avskjærer de tyske Balkandivisjonens retrettvei.

Også på vestfronten, hvor terrengvinningene visstnok er beskjedne, øves det - selv i denne mellomfase av oppladning og etappe-utbygging - et meget heftig trykk mot vitale avsnitt av de tyske linjer, et trykk som får hele det tyske forsvarssystem til å knake i sine sammenføyninger og tvinger Berlin til å sette i verk stadig nye, mer og mer "totale" mobiliseringstiltak, samtidig som landets begrensede ressurser i mannskap og materielle rådeløst slites opp. Å si at det her ikke skjer noe, er det samme som å hevde at det ikke skjedde noe ved Caen og St. Lo i invasjonens to første måneder. Før gjennombruddet fant sted, var det også mange militært ukyndige personer som hevdet en slik oppfatning fordi frontene ikke bevegde seg, men i virkeligheten var det ved Caen og St. Lo at slaget om Frankrike ble avgjort. Krig er slik; perioder av store bevegelser avløses av perioder av stillingskrig, men det er ikke disse siste perioder som er de minst viktige for resultatet.

Operativt sett er det luftkrigen som i siste uke særlig er kommet i forgrunnen på vestfronten, med en uhørt intens bombing av de tyske forsynings-sentra bak Siegfriedlinjen. Lørdagen, da Dalsburg ble utsatt for et nytt rekordangrep (3.500 tonn bomber på 18 timer) samtidig med at det ble rettet et storangrep mot Köln, viser hvilket fryktelig våpen de allierte har bygget opp i sin luftflåte. Svært lenge kan ikke den tyske etappe og den tyske krigsproduksjon utholde slike slag, nå når materialforbruket i øst, vest og sør går mot nye høydepunkter. Ellers fortsatter i vest det veldige materialslog på Aachen og kampene ved Scheldemunningen for å åpne innseilingen til Antwerpen, hvis store, uskadede havn de allierte har så god bruk for til sine transporter.

Bortsett fra meldinger - foreløpig bare fra tysk side - om innledningen av en russisk storoffensiv mot Øst-Preussen, er det særlig Ungarn som har krav på interesse i øst. Situasjonen er fortsatt uklar, men man kan gå ut fra at de proklamasjoner som blir sendt ut i Horthy's navn, er falske. Selv om tyskerne ved sitt quislingkup har hindret en øyeblikkelig ungarsk kapitulasjon, kan de ikke hindre at uroen og forvirringen i landet brer seg, fra å være en aktiv forbundsfelle er Ungarn gått over til å bli en byrde for Tyskland, et vanskelig håndterlig okkupasjonsområde. Opplysningstendensene i hæren er alt åpenbare, og det utpregede quislingregime Szalasi kan ikke regne på annen støtte, fra masserens side enn den som kan presses fram ved Gestapos hjelp.

ER DU FORSIKTIG.

De flaster av oss er av naturen lovlydige. Det passer oss best å følge gjeldende regler, og selv om vi er på det rene med de love og forordninger som gis av de nåværende selvinnsatte - eller tyskinnsatte - myndigheter er

I høy grad "ulovlige", skal det for mange en viss overvinning til å sette seg utover dem. Dessuten har men en viss - og ikke uberettiget rødsul for å finne med partiet å gjøre. Derfor er man forsiktige. Og mange er så forsiktige at de ikke en gang tør bringe videre en hemmelig avls, men må for en hver pris ikke foreta seg noe som innebærer en risiko, ikke f. eks. gi mat eller husly til noen som må holde seg i dekning.

Det er mange i disse tider som har vist seg overlegent uten frykt, derom vitner fengsler og konsentrasjonsleire, og det er kanskje i mange tilfelle folk som man ikke hadde ventet det av. Desværre er det også mange som skyr en hver risiko når det da ikke dreier seg om svartebørs, og som når de hører om en som er gripet straks er ferdig til å si: Ja, han var så uforsiktig. Og da mener de at vedkommende har deltatt i en eller annen form for hemmelig arbeid.

Uforsiktig er man først og fremst når man snakker sleivet så man roper seg selv eller andre, hvis man leverer hemmelige papirer til folk man ikke er sikker på eller hvis man unødig provoserer. Men det er ikke "uforsiktig" å ta en risiko som er berettiget; hvor skulle vi ha stått i dag hvis det ikke helt fra første stund hadde vært noen som var villige til å risikere noe? Det var nødvendig at noen gjorde det, og den tid kommer kanskje da vi alle blir nødt til å gjøre det. Derfor kan vi like så godt straks innstille oss på å være "forsiktige" bare på den riktige måten.

NORGESNYTT:

Tirsdag ettermiddag skjedd det en voldsom eksplosjon på Lilleaker skole, som er i viret til bolig for tyske soldater. Stor skade oppstod på bygningen og et stort antall tyske soldater skal være drept og såret.

På en konferanse i Trondhjem, hvor tyskerne hadde sammenkaldt alle byens leger, ble tolv av byens mest kjente leger arrestert som gis'or. Navnene på ni er hittil blitt meddelt. De er: Byenlegen, Lyche, overlege Schram, röntgenspesialisten, Bohne, og legene Bratt, Holm, Schnitter, Kind, Cappelen og Stub. Arrestasjonene rammer byen hårdt, da byens leger har en usedvanlig stor arbeidsbyrde, bl. a. på grunn av det store antall tvangsarbeidere som er sendt til byen og nærliggende distrikter. Ellers fortsetter massearrestasjonene i Trøndelag, Namss, Steinkjær og Levanger. Blant de arresterte finner seg mange stortingsmenn, tidligere ordførere og tillitsmenn i tidligere politiske partier. I Trondhjem er det blitt fengslet 41 ansatte innbyggere. Razziane har skjedd etter anvisninger fra den beryktede angiver Rinnan, som hadde utarbeidet spesielle navnelister. Rinnan har flere ganger vært utsatt for attentat, men har klart seg takket være den sterke bevoktning som tyskerne har gitt ham.

Det meddeles nå at den tyske ubåthavn i Laksevåg ble alvorlig skadet ved flyangrepet i begynnelsen av måneden. Der befant seg 17 tyske ubåter, som var overført fra franske havner. 3 fullt utrustede ubåter sank under angrepet, mens flere andre ble skadet. Selve ubåthavnen fikk flere fulltreffere og betongbunkersene fikk betydelige skader. Det er imidlertid vanskelig for en legmann å avgjøre om ubåthavnen er ødelagt for lengere tid.

PRESSEKLIPP.

I England er kaffe, brød, mel, fisk, poteter og grønnsaker ikke rasjonert. (Fi sk kan av og til være vanskelig å få i visse byer, de andre varer er det alltid rikelig av). Ukorrasjonen er: Ca. 1/2 kg kjøtt, 120 gr. bacon, 180 gr. smør og margarin, 60 gr. matfett, 240 gr. sukker (syltesukker i tillegg), 90 gr. ost (tillagsrasjon for tungarbeidere som ikke har høve til å spise i kantinen), 60 gr. te, 60 gr. sjokolade. - Pr. måned utdeles i alminnelighet 3 egg og tørkledd og svarende til 6 egg. Et ekstrakort med 24 merker gir hver måned adgang til kjøp av forskjellige varer etter valg. For kjøp av 1/2 kg av følgende varer må forbrukeren gi: For tørket frukt 12 merker, hermetisk frukt 6, sirup 8, -kjøks 4, havregryn 2. Ukorrasjonen for barn og mødre er om lag som hos oss, for voksne er det lite melk i vinterhalvåret, men hermetisk melk kan fås på ekstrakortet. Frisk frukt er gjerne forbeholdt barna, likeså tran, men det har også vært å få i fritt salg. - Det er påbudt at alle fabrikkar på over 250 arbeidere skal ha en kantine hvor det serveres førsteklases mat uten merker. Da lag 3 millioner skolebarn får hver dag et måltid varm mat. På restaurantene kreves ikke rasjoneringsmerker.

fronten. Etter harde kamper i Karpatene har den røde arme kull de tyske forsvarsstillinger og trenger nå på bred front fram over slettene i Slovakia og det nordlige Ungarn. Russerne er i ferd med å omgå hele det tyske forsvar i den østlige del av Ungarn, og sammenbruddet i Karpatene kommer etter at den første ungarske arme har vendt sine våpen mot tyskerne. Santlige pass i Karpatene fra Dukla-passet i V til Tarter-passet i Ö, ialt 7, befinner seg i russarnes hender, og tanks, artilleri og infanteri strømmer i veldige kolonner inn i Slovakia, Ruthenia og det nordlige Stebenbörgen. 16 tyske divisjoner som står Ö for elva Thissa trues med å bli omgått. I en dagsordre fra Stalin onsdag aften til general Petroff, sjef for 4. ukrainske arme, meldes at russerne har brutt gjennom de tyske stillinger på en 275 km lang front og i et dyp av 50 km. Den røde hær har felet tvers over Ruthenia, erobret byen Sighet og forenet seg med general Malinovskis styrker som rykker fram fra S. Man regner med at det russiske gjennombrudd inn i det nordlige Ungarn kommer til å påskynde utviklingen i Budapest. Byen trues nå både fra NO, Ö og S. Størke russiske og romanske styrker er gått over Thissa, SV for Budapest, halvveis mellom grensen og hovedstaden. - I Jugoslavia har russiske og jugoslaviske tropper angrepet det siste distrikt i Beograd, som er på tyskernes hender. Jugoslaverne har utslettet 5.000 tyskere. Lenger Ö har bulgarerne vært med på å ta to jugoslaviske byer. - Lettland står troppene 40 km V for Riga, og rykker raskt mot Hindau. Tyske meldinger, som går ut på at russerne har innledet en offensiv mot Öst-Preussen og at de skal stå flere km inne på riks-tysk område, er ennå ikke bekreftet i Moskva. - Det foreligger pålitelige meldinger om at tyskerne og de ungarske nazister ikke mestrer situasjonen i Budapest. Det meldes om gatetkamper og at tyskerne kjører med Tiger-tanks gjennom gatene. Szalasi har dannet et nytt statspolitbestående av medlemmer av Pikkorspartiet, da det alminnelige politi ikke kan greie å ordne opp i streiker og stridigheter mellom nazistene og ungarnene. Det meldes fra Stockholm at den ungarske legasjon der har fulgt eksemplet fra Schweiz og Danmark og anerkjenner ikke Szalasi. To av atacheene hevder at de tilhører pikkorspartiet og har gjort forgjeves forsøk på å overtale legasjonen. De er nå fjernet etter anmodning fra den svenske regjering.

Finland. Etter inntagelsen Rovaniemi rykker finnene videre fram og står i en angrepsretning 80 km fra byen og i en annen 40 km. De har nådd Kemi-jervi. Fra Moskva meldes at finnene allerede på mange punkter har oppfylt våpenstillstandsbestingelsene. Porkkalaodden er rømmet, flyplasser stilt til disposisjon og krigsfanger og politiske fanger løslatt.

Vestfronten. I Vest-Moderland klammer tyskerne seg krampaktig til øyene og stillingene ved Scheldemunningen, da de er klar over hvor betydningsfullt det er for de allierte å kunne bruke Antwerpens havn. Den tyske motstand blir svakere, og kanadiske tropper har brutt seg lenger inn mot det tyske infanteri. Fransskutte avdelinger står mindre enn 1 km fra Breskens. Lenger N, på nordsiden av veiene til Beweland, har tyskerne forsøkt å gjenerobre Wohnsdrecht, men de kommer ingen vei. Ö for kilen gjennom Nederland har de britiske styrker befridd den nederlandske by Venralj, og rykker mot de tyske og tyskegrensen i østlig og sydøstlig retning. S og SV for Venralj har 2 britiske styrker sluttet seg sammen. I Aachen har amerikanerne i dag innledet et nytt angrep. Flere tyske forsøk på å innsette byen er slått tilbake. Britiske bombefly har foretatt presisjonsangrep mot hus i den nordvestre del av byen, som tyskerne frandels holder.

Flyangrep. Over 1.000 tunge amerikanske bombefly angrep mål i Mainz og Ludwigshafen-Mannheim-området. De var eskortert av over 700 jagere.

Paris-radioen, uttaler i anledning av Hitlers Volksturn, hvis eneste militære kjennetegn er armbånd, at mange medlemmer av de franske innlandsstyrker ble pint og myrdet fordi tyskerne krevet at menn som bare hadde armbånd skulle behandles som frantireuror. Forøvrig uttales om problemasjonen at toppet er gått opp for siste akt, og at ingen kan både arbeide og slåss.

Planene for militæradministrasjonen i Tyskland er nå offentliggjort av de allierte. Den tyske regjering og dens myndighet oppheves. Krigsforbrytere arresteres og stilles ikke for militærrett, men holdes i varetekt til rettergang kan finne sted. Dødsdom for å ha radiosender og for vepnet motstand. Overskridelse av den tyske granse fra 1937 er forbudt. Politiske fanger løslates.